

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Департамент охорони здоров'я Полтавської облдержадміністрації

МАТЕРІАЛИ
VII Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю
«Полтавські дні громадського
здоров'я»
26 травня 2023 року

ПОЛТАВА
2023

УДК 614-027.555(075)

**Редакційна колегія: Ждан В. М., Лисак В. П., Голованова І. А.,
Ляхова Н.О., Бєлікова І. В., Краснова О. І.**

«Полтавські дні громадського здоров'я»: VII Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю. (2023; Полтава).

Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Полтавські дні громадського здоров'я», 26 травня 2023 року. [Текст] / ПДМУ; [ред.кол.: В. М. Ждан, В. П., Лисак, І. А., Голованова та ін.]. – Полтава, 2023. – 133 с.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Полтавські дні громадського здоров'я» містять в собі наукові праці з питань організаційних, правових, клінічних аспектів діяльності системи громадського здоров'я та системи охорони здоров'я в Україні в мирний час та під час військового стану, роботі фахівців різних спеціальностей, питанням покращення організації системи громадського здоров'я та галузі охорони здоров'я та оптимізації роботи лікувальних закладів у період реформування

УДК 614-027.555(075)

©Полтавський державний медичний університет, 2023

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/383-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 19.05.2023)

2. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи екстреної медичної допомоги: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 січня 2020 р. № 111-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/111-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 19.05.2023)

3. Деякі питання реалізації пілотного проекту щодо розвитку системи екстреної медичної допомоги у Вінницькій, Донецькій, Одеській, Полтавській, Тернопільській областях та м. Києві та створення оперативно-диспетчерських служб: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 р. № 425. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitaij-odeskij-poltavskij-ternopilskij-oblastyah-ta-m-kiyevi-ta-stvorennya-operativno-dispetcherskih-sluzhb> (дата звернення: 19.05.2023)

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Плужнікова Т. В., Костріков А. В., Харченко С. В.

Полтавський державний медичний університет, Полтава, Україна

Кожна людина, у світі заслуговує на те, щоб прожити довге життя та бути здоровою. Громадське здоров'я направлене на вивчення і розробку стратегічних, тактичних, організаційних і медико-соціальних пропозицій, спрямованих на охорону та підвищення рівня здоров'я населення та якості медичної допомоги. У центрі уваги громадського здоров'я є поліпшення здоров'я та якості життя шляхом профілактики і лікування захворювань та інших фізичних і психічних станів. Система громадського здоров'я представляє собою комплекс інструментів, процедур та заходів, що реалізуються державними та недержавними інституціями для зміцнення здоров'я населення, попередження захворювань, збільшення тривалості активного та працездатного віку та заохочення до здорового способу життя шляхом об'єднаних зусиль усього суспільства [1, 2].

Перші спогади про основу громадського здоров'я глибоко переплітаються з розвитком людства та медицини. Задатки розвитку громадського здоров'я відображені ще у вченнях Гіппократа і Авіценни. Гіппократ є першим лікарем свого часу, який відкинув погляди про надприродне походження хвороб, пов'язуючи їх з дією зовнішніх чинників, дієтою та шкідливими звичками і відокремлюючи медицину в окрему науку від релігії.

Понад 40 праць було присвячено проблемам медицини у великого вченого-енциклопедиста, мислителя і медика свого часу Ібн Сіні (Авіценни), який також використовував елементи санітарії і гігієни в профілактиці і лікування.

У 1848 році у Великобританії був виданий перший у світі закон про громадське здоров'я і заснована державна установа з охорони громадського здоров'я. У 1864 році виникла земська медицина, одним із пріоритетних принципів якої став санітарно-профілактичний напрямок допомоги сільському населенню. За період гетьманату у 1918 р. було створено одне з перших у світі Міністерство народного здоров'я, у функції якого входило: організація охорони здоров'я цивільного населення, допомога полоненим, придбання за кордоном лікувальних заходів.

У 30-40 роки ХХ століття утверджується профілактичний напрямок в діяльності охорони здоров'я України, впроваджується диспансерний метод, поєднується медичне обслуговування за місцем проживання з обслуговуванням робітників на промислових підприємствах [10].

В наші дні місія громадського здоров'я полягає в тому, щоб максимально поліпшити здоров'я та добробут людей і громад на національному та глобальному рівнях. Громадське здоров'я – це наука та практика запобігання захворювань, продовження життя та зміцнення здоров'я завдяки узгодженим зусиллям суспільств. У 1992 році була заснована Європейської асоціації громадського здоров'я (EURPHA), яка налічує 80 членів із 47 країн і є найбільшою мережею фахівців у сфері

громадського здоров'я. ЕУРНА несе відповідальність, як провідний голос громадської охорони здоров'я в Європі, підтримувати здоров'я на порядку денному. Як науково обґрунтована організація, що визнана незалежним і надійним голосом громадської охорони здоров'я, вона покликана **зберігати здоров'я в усіх політиках** і зміцнювати науково-обґрунтовану політику та практику громадської охорони здоров'я.

Україна декларує пріоритет на розбудову системи громадського здоров'я як в законодавчому, так і в суспільному просторі. Попередження хвороб і контроль над ними передбачено Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і державами-членами. На сесії Європейського регіонального комітету ВООЗ у вересні 2012 року було прийнято Європейський план дій зі зміцнення потенціалу та покращення послуг системи громадського здоров'я.

У листопаді 2016 р. Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію розвитку системи громадського здоров'я, де було прийняте рішення забезпечити громадянам України доступ до гідного європейської держави рівня медичного обслуговування шляхом переходу системи охорони здоров'я України до фінансування на основі моделі обов'язкового державного медичного страхування громадян з використанням для цього коштів, акумульованих у державному бюджеті, впровадження державного гарантованого пакету медичної допомоги, створення єдиного національного замовника медичних послуг, автономізацію постачальників медичної допомоги, нові методи оплати та нову систему управління якістю послуг [8].

У 2018 р. в Україні запроваджено принцип збереження здоров'я населення, за якого всі ухваленні урядом рішення аналізуватимуться з точки зору впливу їх реалізації на громадське здоров'я [7].

Була розроблена Стратегія Європейської асоціації громадського здоров'я на 2020-2025 роки, яка включає:

- забезпечення існування в усіх частинах Європи надійної доказової бази, заснованої на постійних інвестиціях у науково-дослідницьку спроможність, а

також здатність транслювати знання для підтримки політики, що впливає на здоров'я;

- визначення, розробку та відстоювання практичних рекомендацій щодо політики в усіх секторах для покращення здоров'я;
- підтримання розбудови потенціалу та співпрацю, які можуть досягти дій у сфері охорони здоров'я на практиці [9].

За ініціативою Європейської асоціації громадського здоров'я та підтримки Європейського регіонального бюро ВООЗ був створений Європейський тиждень громадського здоров'я (EUPHW), який спрямований на підвищення обізнаності про громадське здоров'я і сприяння взаємодії в цій сфері у Європі. Це щорічна ініціатива, котра була започаткована у 2019 році і продовжує розвиватися у теперішній час.

Цього року Європейський тиждень громадського здоров'я відбудеться 22-26 травня і має на меті:

- відстоювати громадське здоров'я та більш інклюзивне суспільство в Європі;
- підвищити обізнаність і розширити наявні повідомлення щодо п'яти конкретних тем громадського здоров'я відповідно до ключових організацій на європейському рівні;
- створювати довіру та інноваційні способи співпраці між усіма професіоналами, які роблять внесок у громадське здоров'я на місцевому, національному, регіональному та європейському рівнях [3].

На сьогоднішній день Центр Громадського здоров'я МОЗ України у співпраці з проєктов «Підтримки реформи охорони здоров'я» розроблюють і проводять дистанційні он-лайн навчання.

[21 лютого 2023](#) у місті Жешув (Польща) відбулася спільна технічна нарада партнерів для завершення розробки планів дій національного рівня з метою відновлення системи охорони здоров'я України. Зустріч організували Центр контролю та профілактики захворювань США спільно з Урядом України, Центром громадського здоров'я МОЗ України, Центром та партнерами-виконавцями — Міжнародним навчальним та освітнім центром,

Університетом Вашингтона, Колумбійським університетом та офісом ВООЗ.

Учасники зустрічі в малих групах обговорювали:

- поточну і мінливу (непередбачувану) ситуацію у сфері громадського здоров'я в Україні в контексті війни;
- розробили робочі плани для усунення прогалин у здатності реагувати на надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я, епіднагляду, модернізації даних і лабораторних потреб, визначених на основі швидкого оцінювання для обласних центрів;
- визначили цілі, пріоритети, прогалини, завдання синдромного епіднагляду, епіднагляду на основі подій, епіднагляду за стічними водами;
- оцінили дослідження одномоментного розповсюдження інфекційних хвороб, пов'язаних з наданням медичної допомоги та використанням антимікробних препаратів, що були здійснені в пілотних відділеннях закладів охорони здоров'я України в 2022 році [5].

Базовим документом, який допоможе збудувати сучасну цілісну систему громадського здоров'я, що інтегрована в європейську мережу, став Закон України «Про систему громадського здоров'я». Ключові принципи нового закону: принцип «єдиного здоров'я», системність, Євроінтеграційний вектор розвитку та біологічна безпека.

Закон «Про систему громадського здоров'я» – це черговий крок, який визначає основні засади для розбудови системи громадського здоров'я в Україні. Суспільству в цілому, владі всіх рівнів необхідно спільно долати виклики, які впливають на сферу громадського здоров'я та здоров'я кожного українця. Війна росії з Україною завершиться нашою перемогою. І вже сьогодні ми разом маємо дбати про те, щоб зберегти здоров'я української нації для нинішнього і прийдешніх поколінь [4, 6].

Список літератури:

1. Громадське здоров'я і громадське медсестринство : підручник / Є.Я. Складаров та ін. 3-є вид. Київ : Медицина, 2018. 224 с.

2. Громадське здоров'я : метод. вказ. для самот. роботи студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти, освітня кваліфікація «Магістр медицини», професійна кваліфікація «Лікар», галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 222 «Медицина» / упоряд. В. А. Огнев. Харків : ХНМУ, 2020. 52 с.
3. Європейський тиждень громадського здоров'я. URL: <https://eupha.org/EUPHW> (дата звернення 27.04.2023 р.)
4. Новий етап у розвитку громадського здоров'я в Україні. URL: <https://rpr.org.ua/news/novyy-etap-u-rozvytku-hromadskoho-zdorov-ia-v-ukraini/> (дата звернення 01.05.2023).
5. Основи громадського здоров'я, теорія і практика : навчально-методичний посібник / О.В. Безпалько та ін. Ужгород: ВАТ «Патент», 2018. 322 с.
6. Про систему громадського здоров'я : Закон України від 06.09.2022 р. № 2573-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T222573?an=1> (дата звернення 01.05.2023).
7. Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії державної політики з питань здорового та активного довголіття населення на період до 2022 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.09.2018 р №688-6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2018-%D1%80#Text> (дата звернення 28.04.2023 р).
8. Про схвалення Концепції розвитку системи громадського здоров'я : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 р. № 1013-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1002-2016-%D1%80#Text> (дата звернення 28.04.2023 р).
9. Стратегія ЕУРНА 2020-2025: аналіз, адвокація, дії. URL: <https://eupha.org/2020-2025> (дата звернення 27.04.2023 р.)
10. Ступак Ф.Я. Історія медицини: підручник. Видання 3-е виправлене. Київ. ТОВ «Книга Плюс», 2017. 176 с.